

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

In Niciam annotationes

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

falsum est. Sed persequi omnia id genus *σπαλάματα*, aut etiam pleraque, nimis est longum.

496. Sed quia Marius, quem ex Hispania miserat Sertorius, &c.] In vita Sertorii à nostro hic M. Marius appellatur. Et quidem etiam alii Marii præter magnum illum ac VII. consularibus insignem Marium, Romanis fuerunt, vt Gratidiani Sertorius autem quum à partibus Marii steterit, verisimile est eam istos secum inter alios habuisse quos proscripserat Sylla. Apud Appianum in Mithridatico legitur M. Varius.

504. d. *Ut additi seruirent creditoribus.*] Xyl. Et ad extremum additi in seruitutem abducebantur. annotatque, *ἀποτίς δ πλος μιν λω* *προς δέτοις* *σπομένους* *δουλέιν*. Iustinianus male, *Tributi vice impositum erat illis*. quasi πλος hic non sit aduerbi loco positum, & postremum significet. Quidam in Lexico Græco ex his verbis (citatur enim locum) colligit ac docet, *προς δέτοις* aliquando esse id quod Latinis creditor. id & innumera alia, magnam temeritatem imperitiamque hominum arguit. Est autem similis dictio ac quum dicitur, *σώλην αὐτῶ ἀρχμαλάτω γινέσθαι*, Accidit ei vt in bello caperetur, & similia: quorum ratio in Grammaticis exponitur. *προς δέτοις* autem nihil est minus quam creditor. cum autem significat qui ære alieno obligatus, quum soluendo non sit, creditori addicitur (*προς δέτοις*) & in seruitutem ei deditur. Latini Addictam appellant: & ipsa res, Addicere. Quod multis locis Ciceronis & Liuii, præsertim l. 2. & 6. demonstrare possem si res adeo esset obscura. nam & hoc notum est, inde factum vt qui summo studio & opera aliquem colunt, eive inseruiunt, eos addictos appellemus illi. Hoc modo & simili origine ac ratione autor noster de Antonio Cleopatra dedito & quasi mancipato dicit, *ὁ δὲ οὐτως ἀπὸ λω* *προςθήκη τῆς γυναικὸς*, Antonius vero adeo Cleopatra addictus erat. Alleclam in Lexico & comitem in epte vertunt.

506. c. *Monit præterea ex loco viuendi consueto*] *ἐκίνων* *ἐξ ἠδῶν*, *Ex Ethis amouit*, interpt. *ἠδῶς*, non modo significat morem, ingenium, indolem & similia: sed & locum eum in quo aliquis vitam degere consuevit, sicut Arabes illi in suis taber-

naculis, & Scythæ *ἀμαξέλοι* in suis platistris, Troglodytæ in cauernis, &c. Vtrunque *ἀμαξέλοι* est, & *πῆδος*. Sic & Herodotus libro I. vsurpauit, *Κιμμέριοι ἐξ ἑδίων ἕως Σκυθῶν ἦσαν ὑμῶν δὴν αἰσπεύοντες*. & alii. Atque etiam Homerus Iliad. ζ. sub finem; *Πῆδος ἐξ ἠδῶν ἀφῆκεν μετὰ τῆ ἠδῶς καὶ νομῶν ἵππων*: de equo à præsepi liberato, & Odyss. ζ. de suum stabulis, *Ταὶ μὲν ἀπὸ ἑρῶν καὶ ἠδῶν κοιμηθῆναι*.

514. f. *Idem unum ex pratoribus dixisse aiunt L. Quintium*] Xyl. vertit, *unum Tribunorum plebis*. annotatque *ἐν τῷ σπατάγων* *Α. Κλίντων*. crebro *σπατάγων* ponitur pro eo quod Latinis est Prator. Sed hoc loco arbitror generalius sumptum ac etiam tribuno plebis attributum. Nihil enim hæc ad prætores: & quidem non modo hic dicitur tribunos plebis Romæ Lucillum traduxisse, sed & Sallust lib. 5. (citatur locus à Prisciano) lege Gabinia ait successorem Lucullo missum M. Acilium Glabionem consulem. Fuisse autem tribunum plebis Gabinium; ex Dione & aliis constat. Similis locus est in Cicerone de Roscio, qui gradus equitum in theatro distinxit; *Μ. Οἴων σπατάγων*: quum fuisse tribunum plebis ex Liuii lib. 99. & multis aliis sit notissimum autoribus. In Græco hic quum essent duo prænomina, ex altero nomen feci: tamen si fateor nihil mihi de L. hoc Quintio constare: Cruf. hic annotat, C. Manlium tribunum plebis hæc fecisse ostendit Epitome Liuii.

518. c. *Horatius*] lib. 1. Epist. ad Numicium. Cruf. hic annotat Horatium dicere quinque millia.

520. c. *Vectium quendam*] *βρεθίων*, inde Iustinianus Bruttium. est autem L. Vectius de cuius à P. Clodio ad hoc subornati iudicio Cic. saepe, præsertim in Vatinius, pro Sestio, & lib. 2. ad Atticum: Appianus lib. 2. Dio. lib. 38. alii.

Ibid. d. *Cornelius nepos*] Amatoris veneno periisse Lucillum, testatur etiam Plinius lib. 25. cap. 3.

IN COMPARATIONEM.

521. a. *Plato Orpheæ*] Locus est valde elegans, lib. De rep. 2. vbi Hesiodi etiam, Homeri, Musæique de felicitate defunctorum nugæ refelluntur. Alterum Platonis dictum de exotracismo Cimonis, est in Gorgia.

IN NICIAM ANNOTATIONES
Guil. Xylandri & Herm. Crusarii,
interpretum.

Nicias Atheniensium dux, Alcibiadis æqualis fuit, belloque Peloponnesiaco perit in Sicilia.

523. d. *Subinde vero ad Xenarchum delabitur*] Itidem Xylander, & annotat, *ὑποβρίων εἰς τὸν Ξενάρχον*. Est hoc obscurum & omisit proprium nomen Guarinus. Comicum fuisse Suidas ait, citatque haud paucos eius versus hinc inde Athenæus. Mimos eum scripsisse Aristot. initio poetices affirmat, sicut & Sophronem & Sotadem: quod cum prioribus non pugnat, quando Sophronis etiam comædias Athenæus nominat. neque obstat quo minus idem genus scripti vtrunque coluerit. Caterum ex his quæ extant Xenarchi reliquiis, nihil de hoc loco possumus statuere: melius fortassis iudicium facturi si mimorum aliquid extaret. Videtur autem allusio ista, vocabulorumque ad suam etymologiam applicatio, à Xenarcho vsurpata fuisse: quæ vt comædiam mimumque deceat, tamen seræ historiarum parum conueniat. nam Timæus etiam in *Νικίου* *Ἰσθῆ τὸν νικῶν* nomine luserat, & ad Hermocratem Hermas decorerat: quod in historia *Βαταίων*, in comædia non indecorum est, si tempestiue adhibeatur. quomodo ille Plautinus parasitus Peniculi nomen habere se dicit, à detergenda mensa.

Ibid. e. *In iis vero qua imitari queat nemo, etiam prorsus insulsi*] Xyl. vertit, *Stupidi autem hominis velle cum iis certare quos imitando assequi non possit*. annotatque, Hæc mirifice peruersione sua obscurauerat Guarinus. Est autem duplex reprehensio Timæi, quod & de eloquutione cum Philisto contendisset & ea quæ nulla imitatione poterat æquare, superate instituisse: quorum alterum leuiculum, alterum etiam stultum Plutarchus iudicat. Paulo post idem Thucyd. cum Pericle ait reip. profuisse, &c. quum aduersarius eius fuerit, & plerumque ei repugnans, in exilium tandem ab eo sit actus.

523. c. *Ut ait Thucydides*] libro septimo, vbi de eclipsi solis refert.

Ibid. c. *In Marica*] *ὁ Μαρκῆς*, Maricas, comædia fuit Eupolidis, scripta in Hyperbolum Atheniensem: de quo Plutarchus cum alibi tum hoc etiam ipso libro, autor Scholiast. A-

ristophanis in Ranis. Barbarum esse vocabulum, & patrium calum *μαρκῆων* habere, Eustathius in β Iliad ex Herodiano scribit: alii *μαρκῆων* exponunt. Caterum hi versus propter omittas personas, & quia antecedentia ac sequentia desunt, per se obscuro sunt: vt æqui esse debeant si quibus non satis fecimus. Distinxi personas literis adiectis.

Ibid. *Apud Aristophanem*] In comædia quæ inscribitur Equites. est autem lapsus memoria. non enim Cleonis sunt, sed Agoracriti seu Atlantopola verba, respondentis Cleonis. Caterumque paulo post Agamemnonis verba citantur ex Euripide, in Iphigenia sunt Aulidensi. Leguntur vero aliter, aliamque efficiunt ibi sententiam. Est enim ibi non *ὄγκον*, sed *δύκον*, non Fastum, sed Populum, & pro *τῆς τῆς ὄγκου* est *τῆς τῆς δύκου*. Ac turba, sicut & *προς τῆς τῆς δύκου* legitur non *δὲ*, Omnino autem is locus videtur totus eo referti vt ostendat Agamemnon suam (vt principis) vitam totam à populo pendere, eiusque esse voluntati accommodandam; itaque ne flere quidem sibi, & suam calamitatem deplorare permissum, quod cuius liceat de vulgo. Nulla ibi *ὄγκου* vel maiestatis mentio.

526. d. *Ex Pachetis casti*] In Græco mendose *ἀλάχη* pro *Πάχη*, quod sequutus est Amosijs. nam Guarinus Lachitam finxit, Loquitur autem de Pachete Epicleri P. qui Lesbum recepit. Vide Thucydidem lib. 3. Diodorum l. 2. & nostrum ad finem Aristidis. Sed & reliquæ historiæ ex Thucydide præsertim repetendæ sunt: quas peruertere interpretes, pro Delio Bœotia insulam Delum ponendo. De Pylo Thucyd. lib. 4. initio.

528. c. *Pharmaca multa*] Versus est de Ægypto, ex Homeri Vlyssæ lib. 4.

530. d. *Hyperbolus*] Vide supra in Alcibiade. Fuisse fabrum lucernarum, & pro ære plumbum suppositum, vt eo plus appendentes maius precium ferrent, annotauit aliquoties Aristophanis interpret. Idem in Vespis refert ex Andocide, patrem eius stigmatam fuisse, & in lecturis argentatis populis seruiuisse: & ex Theopompo, ipsum Hyperbolum sexennali

ostracismo patria eiectum, in Samo mortuum, eiusque cadauer vtri inclusum in mare abiectum fuisse. Quod autem carcerem & compedes dixi, in Græco est κώφρον, vox dicta κώφρον πικρόν. Erat autem lignum quod alias κλωίδε dicitur, cui fontes ita illigabantur vt collum eorum deorsum comprimeretur, neque suspicere possent. Latinorum numella simile nonnihil habuisse videtur.

533. f. *Loco quindecim pratorum*] Ita perspicue in Græco est, & apud Thucydidem lib. 6. Guatinus additos tres prioribus xv. falso dixit: ac de suo addidit iurare eos coactos, statim finito bello se imperio abdicaturos.

534. c. *Epipolas*] Pars est Syracularum, de qua etiam alias. In Græco mendum est, ἐπιπλάς: quod sequutus Guarinus, nescio quid epistolarum de Niciæ aduentu commentus est. Porro Thapsus peninsula est propinqua Syraculis, in angusto sita Isthmo, & ad mare porrecta. Thucydid. prope finem libri sexti, in huius rei descriptione. Cuius haud scio an memi-

nerit Maro l. 3. Æneidos hoc versu, Pantagiæ Megarosque finus, Thapsumque iacentem.

538. c. *Per otium dixit deliberandum*] Xyl. vertit, *Per otium se deliberaturum.* & annotat, βουλευσάμεν καὶ ἰσχυρά. Guatinus Statim, quod est contrarium. Iam quæ de Demosthene inferuntur, omnino sunt eius in versione deprauata. καπιπυχέν τῆ γράμῃ facile apparet esse Sententiam suam cum bono aliquo & commodo eorum quorum interest obtinere: & particula οὐδὲ non ad ἐπαύσατο, verum ad καπιπυχίνας pertinet. Legendum porro multitudinis numero συναχθέντων, & ad ἀμοίς, id est, collegas Niciæ reliquos, referendum.

542. e. *In rotam deligatus*] Xyl. vertit, *Rota alligatus est.* & annotat, εἰς τὸν ἔσχρον κατὰ δεξιῶν. Guatinus male Carcerem. Erat autem rota quæstionibus & tormentis inseruiens, cuius etiam prope finem vitæ Phocionis meminit nos-ter.

IN CRASSI VITAM ANNOTATIO.

nes Guil. Xylandri & Herm. Crusarii interpretum.

Qvod initio statim huius vitæ verba hæc Plutarchi, δὲ τὸ νόμισμα δὲ τὸ ἐπέρου ἦν ἀδελφῶν, τῆ γυναικὶ συνώκησε, καὶ τοὺς παῖδας ἐξ οὐκ ἐπιθυμίας ἔσχεν, οὐδὲν ἐξ ἡθῶν καὶ πατρὸς ταύτης, &c. non Guarinus modo, sed & Amiotus ita interpretatur, vt dicant Crassum fratris sui defuncti uxorem in matrimonium duxisse, ex eaq; liberos procreasse: non ita leuis est momenti error, neq; dissimulandus fuit. Nam neque scripsit hoc Plut. neque visitatum hoc Romanis eo tempore fuit, atque haud scio an vnquam quidem. Non nego verbum συνώκησεν aliquando esse Viuere cum altero in matrimonio, idque tam de viris quam mulieribus dici, *ehlich bey vobnen*: nunquam autem id verbum sua prima significatione & simplici accipi, qua est Eadem vti domo & habitatione, per nego. quid enim fiet vocabulo συνώκησας, quod inde ductum magni est vsus? Ergo viduam illam Crassus secum in ædibus, eiusque etiam liberos, retinuit: quod fuit humanitatis. vt autem coniugium contraheret cum ea, & liberos procrearet, nihil attinet. Et quidem vel articulus in verbis τῆ πατρὸς ostendit dici de fratris liberis, nam si ipse Crassus liberos sustulisset, scripturus fuisset Plutarchus, καὶ τῆ πατρὸς (non τῆς, quod priores demonstrat) ἔσχεν, additurosq; nimirum ἐξ αὐτῆς. Quæ (inquis) ergo laus hic ἐπιπλάσας seu continentiæ suæ modestiæ Crasso tribuitur? Equidem ea (nisi fallor) quæ ex obiecto ei deinde stupro Vestalis intelligi possit, quasi diceret Plutarchus, ita eum habitasse cum fratris vidua, vt modestiæ & pudicitæ laudem mereretur, quam ea ætate quæ ad libidinem propensior habetur: quum quidem deinde in suspicionem incesti cum sacerdote concubitus venerit. Hanc arbitror germanam & minime insolentem monstratamque verborum Plutarchi esse sententiam.

543. d. *Chpidos dicens adificandi a semetipsis eueris sine aduersariis*] Xyl. vertit, *Aedificandi studio laborantium vires nullo aduersario a seipsis comminus dicens.* & annotat, ἵλεγε τῆς φιλοκοδόμου αὐτῆς ὅφ' ἑαυτῶν καταλύεσθαι χωρὶς ἀπαρρησάν. Non possum excogitare quid vel fugerit hoc loco vel sequutus sit Guarinus: adeo nullum eorum quæ dixit Plutarchus, vestigium in eius interpretatione reperio. quid enim est hic de areis quas ille ciuibus suo ipsorum arbitratu concederet, fabrosq; suos præberet? Et quidem satis perspicua est sententia Græcorum verborum.

544. c. *Hem patientiam, &c.*] Haud scio an is sit Alexander Milesius qui & Polyhistor & Cornelius est dictus, & vixisse Syllanis temporibus fertur apud Suidam. Certe exclamatio hæc magis reprehendentis rigidam Alexandri philosophiæ rationem, quam laudantis est: quod vel vocabulum πλήμων ostendit. Porro ἐπιπλάσας in genere videatur posse verti id quod nos ab inuria aeris tuetur, superne impositum. Ex libro Varronis De Latina lingua quarto apparet, lecticam id vocabulum significare: quum doceat, Latinorum segestriam, id est lecticam, inde videri natam Guarinus pileum: quem aliter sequutus est.

546. b. *Etenim quum oppidum Umbria Tuder cepisset*] Τουρδίας habeo in Græco. Guatinus autem Tudertum verterat quod vt non rectum, notauerat quidam in margine. ego tamen suspicor legisse eum (sicut legit Amiotus) Τουρδίαν quomodo Umbriæ vrbs ea potuit efferrī à Plutarcho, quam Plinius (quem ego hic sequutus sum) Tuder appellat, in

Umbriæ descriptione, lib. 3. cap. 14. Apud Ptolemaum quoque libro Geograph. tertio, in recensione urbium quas Vilumbris (sunt autem quam Umbri orientales, ὡς εἶπ' αὖ) attribuit, mendose legi suspicor Turde, Τουρδε, pro Τουδερ. nam longitudo loci, & latitudo, adscriptæq; vicinæ vrbes satis ostendunt esse, eundem cum Pliniano. Apud Strabonem libro quinto legitur, Τουδερνευκίς πόλις καὶ εἰσαίμων, &c. mendose quidem, sed tamen vt Τουδερ nominari satis pateat. inde Tuder dicitur. Tuderibus & Amerinis arma in cælo concurrentia spectata tertio Marii consulatu, Plinius refert capite quinquagesimo septimo libri secundi.

548. b. *P. Varinus*] Q. Varius habet Epitome Liuii Cr.

550. d. *Onatius Aurelius*] Sic est in Græco. In Pompeio, vbi idem refertur, C. Aurelius dicitur: quod & malo.

551. b. *Cum epistola qua Catilina faceret mentionem*] Xyl. vertit, *Crassum scribit noctu ad se accessisse, & literas attulisse de Catilina, & quesitas * quo iudicio confirmauerit conuersionem.* &c. annotat, ὅπως οὐκ ἐπιπλάσας τῆς κατὰ τὴν Κατρίνα, καὶ ἱστουμένης, αἰς ἡδὴ βεβαιωμένη. Satis est apertum, locum hunc esse deprauatum. Corradus Plutarcho nimis (opinor) infensus, quum varia conquisisset quæ ei obiceret, etiam ἐξ αὐτῆς τῆς βδοῆς quædam arripuit: inter quæ & hic locus est. Ait enim à seipso Plutarchum dissentire, qui quum in Cicerone hanc epistolam dicat fuisse ἀδικοῦσαν, hic eam missam à Catilina testetur. Quomodo hoc Corradus ex his verbis collegerit, non video. nam quod nos mendose legimus καὶ ἱστουμένης, ipse Missam vertit: fortassis arrepta ex mendo cauillandi occasione. Profecto autem τῆς Κατρίνας non est A. Catilina, sed De Catilina: vt ne si πικρῆ ἦσαν quidem, aut ὑπερφύσας, aut quidquid tandem tale velit, loco horum verborum reponat, tamen euincere possit hoc Plutarchum hic dixisse, à Catilina scriptam vel missam epistolam fuisse. Quod si ergo in ea à Crasso ad Ciceronem allata epistola de Catilina consilio & machinationibus aut conuersione aliquid renunciabatur, (sicut Amiotus vertit in iis literis factam de Catilina mentionem) quid obstabat quo minus & incertus eius esset vt tabellarius, ita etiam autor, & Romæ etiamnum commorante Catilina, Crasso aliunde afferretur? Ne dicam necessarium hoc non esse, vt de eadem epistola hic locus intelligatur omnino de qua in Cicerone dicitur: & quidem non vnica ibi, sed plures commemorantur. Locum asterisco signaui: mendum tollet qui librum meliorem habebit.

552. c. *Sortientibus Syria Crasso, Pompeio Hispania obuenere*] Quæ sequuntur, ad finem vsque Crassi, iisdem prope omnia syllabis in Particum Appiani librum sunt translata. Estque vtile conferre vtrunque codicem. ego diuersitatem lectionis annotare hic supersedeo. In vertendo sequutus id sum quod videbatur mihi commodum & rectum. quod cur ita sentiam, in Dionem quædam annotans indicaui. Guatinus sententiam hic inuertit, inuisam omnibus fuisse sortitionem istam scribens. Hic est ἡ ἀκούσιος, apud Appianum vero ἀσπίσιος, & quidem perspicua est sententia. Quum enim omnino esset Pompeio ab vrbe in alterutram provinciam proficiscendum, non ita procul abfuit Hispaniam tenens, etiam si in eam exisset, quam si in Syriam irret. Iam quod sequitur, ἐν ἀμοιρίοις καὶ πολλοῖς ἡσυχίαι ἄγαν, intelligitur facile,